

Notulen Verenigde vergadering (VV)

Datum: 2 september 2026, 19:00-20:24 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezigen:

Dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf)
 Dhr. H. Hazenoot (hoogheemraad BBB)
 Dhr. H.C.M. Kortman (hoogheemraad VVD, voorzitter)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
 Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)
 Dhr. H.J. van Egmond (BBB, vanaf 20.05 uur)
 Dhr. W. van Roon (BBB)
 Dhr. F.T. Pardaán (VVD)
 Dhr. W.J. Pos (VVD)
 Dhr. W.H.B. van Dunné (PRO)
 Mevr. K. van Rooten (PRO)
 Mevr. A.H.G. van Zantvoort (PRO)
 Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van der Kaap (PvdD)
 Mevr. J.M. van den Broek (PvdD, vanaf 19.10 uur)
 Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)
 Dhr. A.J. Burger (CDA)
 Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
 Dhr. J.B. van den Berg (AWP voor water, klimaat en natuur)

Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)
 Dhr. A.H.J. van Strien (50PLUS)
 Dhr. J. van Pareren (WaterSamen)
 Mevr. M. Middendorp (secretaris)

Aanwezige commissieleden:

Dhr. D.J. Krantz (Natuurterreinen)
 Dhr. J.C. Salverda (CDA)
 Dhr. M.J. Minnée (Water Natuurlijk)
 Mevr. E.F. Scheijde (PvdD)

Afwezigen met afmelding:

Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad Natuurterreinen)
 Mevr. V.M.M. van der Burg (BBB)
 Mevr. A.V. Baerveldt (Water Natuurlijk)
 Dhr. K. Buskermolen (PvdD)
 Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)

Overige aanwezigen:

Dhr. Kramer, dhr. Copier en mevr. Van Leer (Rijnland)

1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de leden van harte welkom bij de vergadering. Hij deelt de afwezigheid mee van mevrouw Corbey, mevrouw Baerveldt, mevrouw Van der Burg, de heer Buskermolen en de heer Schouffour.

De heer Van Strien verklaart namens de fractie van 50PLUS dat, sinds het aantreden in maart 2023, zijn fractie heeft gewerkt met een gemankeerd raamprogramma voor de waterschappen. Reden waarom zij praktisch gezien niet zichtbaar noch hoorbaar zijn geweest. Zij hebben geen inbreng kunnen leveren bij moties, amendementen of op andere gebieden. Zijn fractie had dit graag anders gezien en hij biedt, namens de fractie, oprechte en welgemeende verontschuldiging aan richting het bestuur, de bestuursadviseurs, ambtelijke ondersteuning, collega's in de VV en commissies alsmede aan de kiezers. Afgelopen weken zijn gesprekken gevoerd over de kandidaatstelling van lijsttrekker en lid voor 50PLUS voor de komende waterschapsverkiezingen op 17 maart 2027 en daarbij hebben zich enkele onverkwikkelijke zaken voorgedaan. Dit houdt onder andere in dat hij zich niet tijdig als kandidaat-lijsttrekker voor 50PLUS heeft kunnen aanmelden. Zowel hij als commissielid mevrouw Van Ketel hebben zelfs geen bevestiging ontvangen op een door hen daartoe ingezonden e-mail. Vele opties zijn inmiddels de revue gepasseerd. Na mondeling overleg met zijn commissieleden – mevrouw J. van Ketel en de heer C. van der Vlist – deelt hij namens de fractie mee dat besloten is om deze bestuursperiode te volbrengen. Niet voor 50PLUS; de voorzitters van de fracties in Noord- en Zuid-Holland hebben zich niet

waardig getoond; onder andere door geen bezoek te brengen aan vergaderingen in dit huis en zodoende kennis te maken. Wat met de mond wordt beleden is in daden niet waargemaakt. Zijn fractie is geen zetelrover maar blijft zitten, uit fatsoen, omdat zij daar zelf en als fractie voor hebben gekozen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. SPREEKRECHT

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. BESPREEKPUNT

3.1. Maatregelen droogte en verzilting zomer 2026

De voorzitter geeft het woord aan de heer Kramer.

De heer Kramer deelt het beeld van de actuele droogte en de maatregelen in de afgelopen weken. Gemiddeld valt er in Nederland 300 millimeter neerslag per jaar. Het neerslagtekort is in het westen van Nederland groter dan in de rest van Nederland. In augustus is de neerslag in de tweede helft van de maand gevallen en het plaatje toont een piek van 100 millimeter neerslag rond het Noordzeekanaal. Desondanks is er een hoog neerslagtekort in het westen van Nederland. De Rijnafvoer is belangrijk voor Rijnland vanwege verziltingsrisico's in de Hollandse IJssel waar normaliter het inlaatwater vandaan gehaald wordt. Rond medio augustus was de Rijn op het laagste punt met een afvoer van 570 m³/s. Inmiddels is de Rijnafvoer gestegen tot 870 m³/s. Dat neemt niet weg dat 2026 bij de jaren hoort met de laagste waterafvoeren en dat heeft al geleid tot problemen voor de scheepvaart op diverse plaatsen.

De weersverwachting voor de komende 2 weken laat een normale temperatuur zien voor deze periode van het jaar. De neerslag komt op ongeveer 50 millimeter uit in, met name, de eerste week. Op de langere termijn is de verwachting dat het toch wel droog zal blijven.

De verwachting is dat de Rijnafvoer nog zal dalen naar circa 720 m³/s hoewel dit over circa 2 weken weer terug is op niveau. Dit niveau is nog altijd hoger dan het absolute minimum in de afgelopen maanden en hij wil specifiek melding maken van het doorgaans laagste niveau van de Rijnafvoer in de maanden oktober-november van het jaar. Het zou daarom goed mogelijk zijn dat de Rijnafvoer in de komende maanden toch nog weer lager is. Het voordeel is dan wel dat de watervraag in het gebied van Rijnland lager is en daarmee zal er minder sprake zijn van verziltingsrisico's.

Organisatie bij droogte

Binnen de organisatie tijdens droogte is de kernaanpak belegd bij 2 expertteams; een expertteam Waterkeringen en een expertteam Zoetwatervoorziening die beiden belast zijn met de dagelijkse sturing. Zij rapporteren aan de directeur Water. Mocht er aanleiding zijn tot zorg dan wordt door de beide expertteams opgeschaald naar de calamiteitenorganisatie; fase 2 (WOT) met de operationeel leider als hoogst verantwoordelijke en uiteindelijk fase 3 (WBT) waar de dijkgraaf de hoogst verantwoordelijke is. Qua Zoetwatervoorziening is er een sterke link met de buur-waterschappen, enerzijds vanwege de aanvoer van zoetwater via de klimaatbestendige waterafvoer (KWA) en anderzijds vanwege de doorvoer Krimpenerwaard (DKW). Operationele teams leveren actief dagelijkse sturing op deze twee doorvoerroutes. Mocht er aanleiding zijn dan is voorzien in een beraadsgroep met directeuren en adviseurs en uiteindelijk is er nog een commissie die bestaat uit de diverse dijkgraven die overigens dit jaar niet bijeen hoefden te komen.

Buiten de organisatie is er nog een zestal overleggen aangaande Regionale Droogte waarin Rijnland deelneemt in het overleg voor West (en Midden) Nederland. Hierin nemen waterschappen deel naast Rijkswaterstaat, Provincies en de drinkwaterbedrijven. Hiervandaan is er een link naar de Landelijke Commissie Waterverdeling en het Management Team Watertekorten waarin een afvaardiging zit van de Regionale Droogte Overleggen.

Maatregelen Rijnland bij droogte

Op de tijdlijn van maatregelen staat een eerste sessie van het expertteam die al op 28 april bijeenkwam. In de periode 26 tot 29 juni 2026 is er opgeschaald naar fase 2 omdat de verzilting toenam. Daar is een code geel (de lichtste code) afgegeven vanwege schutbeperkingen van de sluis in Spaarndam. Daarnaast is mandaat afgegeven aan het expertteam om, op basis van dagelijkse omstandigheden, op te schalen naar code oranje. In de periode van 14 tot 21 juli heeft een tweede opschaling (fase 2 – WOT) plaatsgevonden met een

uitbreiding van inspecties van keringen en een beperking van vismigratie. In diezelfde periode heeft ook een opschaling plaatsgevonden naar een fase 3 met een besluit over de maatregel om te stoppen met het doorspoelen van de boezem omdat al het water nodig was voor het peilbeheer.

In de periode van 28 juli tot en met 19 augustus heeft een derde opschaling (fase 2 - WOT) plaatsgevonden en daarbinnen zijn 3 momenten geweest waar ook naar fase 3 is opgeschaald. De eerste opschaling naar fase 3 vond plaats op 29 juli en dat ging om de opslag van zoetwater in buffers in de nieuwe Driemanspolder en de Reeuwijkse Plassen. Op 31 juli vond opschaling plaats naar fase 3 vanwege herstelmaatregelen aan de keringen aan de Prinsendijk en Doespolderweg. Op 4 augustus vond vervolgens een opschaling naar fase 3 plaats vanwege het aanbrengen van een kering in de Leidsevaart ter beperking van verzilting van water richting de Bollenstreek.

Inmiddels is de situatie verbeterd en zijn alle maatregelen terug geschaald hoewel 2 maatregelen nog actief zijn. Dat is een KWA-light, mede vanwege een watervraag van waterschap Delfland om de bovenloop van de Hollandse IJssel zoet te houden. Ook geldt nog altijd een code geel voor de grote sluis in Spaarndam.

De expertteams voeren het dagelijks operationeel beheer uit. Hierbij gaat het om sturing op peilbeheer en doorspoeling, inlaat open en/of dicht, de inzet van alternatieve aanvoerroutes, het keren van stroming, het opzetten van peilen, monitoring en ook communicatie vanuit de expertteams onder andere met de agrarische sector en vis- en natuurorganisaties.

De KWA en DKW hebben een eigen organisatiestructuur en een eigen besluitvormingslijn. Alternatieve routes zijn eind mei van dit jaar voor het eerst ingezet met een start van de doorvoer Krimpenerwaard waarna een beperkte aanvoer van de KWA volgde. Dit is na 8 juni niet langer nodig geweest hoewel op 24 juni deze aanvoerroutes weer zijn aangesproken. In de periode van 24 juli tot 24 augustus is een maximale inzet van de KWA nodig geweest en op dit moment is nog een lightversie van de KWA nodig.

Er zouden nog additionele maatregelen mogelijk zijn zoals het instellen van een onttrekkingsverbod en daarnaast het aanspreken van de zoetwaterbuffer in de Hollandse IJssel. Met de buurwaterschappen is geprobeerd om de bovenloop van de Hollandse IJssel zo lang als mogelijk is zoet te houden. Bij inlaat zal dat in eerste instantie nog zoet water zijn maar wanneer de inlaat langer nodig is, dan wordt verzilt water ingelaten. De droogte is nog niet voorbij. De Rijnafvoer is nog altijd laag en de verwachting is dat dit de komende maanden laag zal blijven. Dat betekent een blijvend verziltingsrisico bij de monding van de Hollandse IJssel. De grondwaterstanden zijn laag en herstellen langzaam (dat kan maanden duren) en zeker in de duinen kan tot volgend jaar sprake zijn van lage grondwaterstanden.

De waterkwaliteit wordt gemonitord met name in de nieuwe Driemanspolder die gebruikt is als buffer. De laatste jaren gaat de kwaliteit enigszins achteruit maar na het vullen en legen zijn daar issues ontstaan met betrekking tot de waterkwaliteit, te denken aan groenalgal. Het zuurstofgehalte in het water is goed.

De gevolgen van droogte bij de keringen levert herstelprojecten op die zullen doorlopen tot in 2027. Tenslotte heeft de warme, droge zomer de Noordzee flink opgewarmd en dat kan in de komende maanden tot meer neerslag leiden.

De heer Burger vraagt naar een vergelijking met de extreem droge jaren 2018 en 2022 waarin maatregelen moesten worden genomen. Is 2026 heel veel anders dan de eerdere twee jaren?

De heer Van der Kaap vraagt de heer Kramer hoe ver Rijnland heeft afgestaan van een onttrekkingsverbod. En zijn tweede vraag is welke maatregelen genomen kunnen worden om in de toekomst weerbaar te zijn, omdat dit een situatie is die zeer waarschijnlijk vaker terug zal komen.

Mevrouw Van den Broek hoort dat er mogelijk grote hoeveelheden neerslag te verwachten zijn in de herfst en winter. Zij vraagt of hierop kan worden geanticipeerd door meer water vast te houden dan wel hogere peilen te hanteren om voorbereid te zijn op een droog voorjaar 2027.

De heer Van Dijk vraagt of bekend is dat verzilting van het Noordzeekanaal mogelijk van invloed kan zijn op eventuele verzilting in Spaarnwoude.

De heer Van Dunné begrijpt dat de waterkwaliteit van de nieuwe Driemanspolder niet heel goed is op dit moment. Is er een oorzakelijk verband met het bufferen van water of is het vanwege de warmte in een, min of meer, stilstaande plas? Sinds de Driemanspolder in gebruik is, is de afspraak om deze nooit te gebruiken zoals nu heeft plaatsgevonden. Toch is dit gebeurd. Betekent dit dat het beleid rondom de nieuwe Driemanspolder moet worden aangepast en, indien dat het geval is, wanneer kan de VV dan een nota hierover verwachten? De organisatie is aan het werk geweest en er gebeurden zaken waarover de VV nooit eerder heeft nagedacht. Hij

meent dat het een rol is voor de VV om structureel na te denken over het binnenlaten van acceptabele niveaus van brak water. Hij zou daar beleidsmatig afspraken over willen maken en komt er een moment om dit te bespreken?

Mevrouw Van Rooten vraagt of de verwachte neerslag in het najaar gevolgen heeft voor de stabiliteit van de keringen. Zij denkt niet alleen aan de keringen die nu hersteld worden maar voor alle keringen die last hebben gehad van de droogte.

De heer Van Pareren dankt voor de presentatie. Er werden denktanks genoemd en de bollenboeren maar hij miste daarbij bedrijven en wat zijn de contacten met agrariërs? In eerder verband is gezegd dat er kosten zijn gemaakt die hoger zijn dan gepland en begroot; hij vraagt wat de kosten zijn en hoe deze worden gedekt.

De heer Kramer antwoordt dat de droogte in 2018 paniek heeft veroorzaakt in waterschapsland. Dat jaar heeft een wake up call veroorzaakt. Er waren al initiatieven om de samenwerking tussen waterschappen te verbeteren en dat is in 2018 ook direct in de praktijk gebracht. In 2022 was de Rijnafvoer nog iets extremer maar destijds was er ook al meer rust omdat bekend was wat er moest gebeuren waardoor het werk al soepeler verliep. Intussen is er nagedacht over Toekomstgericht Waterbeheer en in combinatie met de eerder opgedane ervaring heeft dat dit jaar veel rust gebracht.

Wat betreft het onttrekkingsverbod antwoordt hij dat dit dichtbij was; het idee was er al om van fase 2 over te gaan naar fase 3 maar toen begon het te regenen. Toekomstige situaties omvatten feitelijk de ideeën binnen Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland. Er is een beperkte marge in het westen van Nederland om neerslag vast te houden en dat betekent dat het lastig is om per seizoen te bergen. Het peil kan niet veel omhoog omdat het dan te nat wordt en vaak staat in de winter water op het land. Het enige wat te overwegen is, is – bij droogte – uitstel van inlaten van verzilt water door de peilen te laten dalen.

Wat betreft verzilting in het Noordzeekanaal geeft hij aan dat er enkele jaren geleden nieuwe sluizen zijn gekomen; bij iedere schutting komt er meer zilt water het Noordzeekanaal op. Rijkswaterstaat heeft gewerkt aan een maatregel, die selectieve onttrekking heet, om de verzilting te beperken en het lijkt erop dat dit goed gewerkt heeft. De verzilting is nooit boven de waarschuingswaarde gekomen en het Havenbedrijf Amsterdam heeft zelf periodes bepaald waarin zij optimaler zijn gaan schutten.

Over de denktank licht hij toe dat dit de Denktank Landbouw is, waarin alle agrarische sectoren zijn vertegenwoordigd; glastuinbouw, bollen, bomen, akkerbouw en grasland. Er zijn niet veel bedrijven die oppervlaktewater onttrekken.

Mevrouw Van der Leer – adviseur Waterkwaliteit – ziet op diverse plekken groenalgen en blauwalgen. Het verschilt per uur hoe zich dat ontwikkelt. Dat heeft te maken met de wind en de watertemperatuur. Zij zag dat alle elementen, de hoge watertemperatuur en de aanwezige nutriënten, al aanwezig waren ruim voor de inzet van de waterberging.

De heer Copier antwoordt op de vragen over de keringen. Vooral in het veengebied zijn op de meest kritische locaties in het gebied scheuren in de toplagen van de keringen dichtgesmeerd of het profiel van de kering is opnieuw aangebracht. Hij noemt de Prinsendijk waarover een WBT (fase 3) besluit is genomen. Sinds begin augustus worden inspectieronden gelopen over 270 kilometer aan keringen en daaruit zijn heel wat meldingen voortgekomen. Inspecties vinden ook op dit moment nog steeds plaats nu de eerste regen is gevallen. Het is een natuurlijk effect dat regen de kleikap weer opnieuw doet zetten en daarmee natuurlijk herstel plaatsvindt. Er is geen direct risico voor het najaar. Maar het kan nog tot januari duren voordat de effecten van deze droogte in beeld zijn en waar nodig hersteld zijn.

De dijkgraaf antwoordt dat hij deze week vernomen heeft dat de kosten opgelopen zijn tot circa 2 miljoen euro. Dat is een fors bedrag en daarin is ook reparatie van de dijken verwerkt. Deze reparaties kunnen gezien worden als een vooruitgeschoven investering. Het bedrag is nog niet verwerkt in de buraps.

Hij wil drie momenten noemen. Op 16 juli heeft hij, als dijkgraaf, het besluit genomen om de boezem niet meer door te spoelen. De keuze was om niet meer door te spoelen oftewel het zout niet meer weg te halen, of het peil laten dalen of zoutwater inlaten. Uit deze alternatieven leek niet meer doorspoelen het beste omdat daarmee de andere mogelijkheden bleven bestaan en het handelingsperspectief zo groot mogelijk werd gehouden. Er kleven nadelen aan niet doorspoelen zoals ophopende vervuiling en enige verzilting in het noorden. Na het genomen besluit is de lokale en regionale pers uitgenodigd en daarbij waren 10 verschillende media aanwezig met wie is gesproken over wat de droogte betekent. Dijkstabiliteit is het belangrijkste.

Wanneer de droogte lang aanhoudt dan kan het zijn dat er zout water moet worden binnengelaten. Dat moment was heel dichtbij. Het is ook de grondslag geweest voor het besluit op 29 juli om in de nieuwe Driemanspolder en de Reeuwijkse Plassen extra water te gaan bufferen. De heer Van Dunné geeft terecht aan dat de Driemanspolder daar niet voor bedoeld was. In de afweging waar hij toen voor stond en de verwachting van het weer destijds, is besloten extra zoetwater vast te houden. Het alternatief was de peilen verhogen wat niet goed is voor het systeem en het bemoeilijkt de KWA omdat het verval niet groot is. Uiteindelijk is de keuze gemaakt, ook vanwege het niet overschrijden van de waterafvoernormen, om de Driemanspolder toch te vullen met water. Om dat te doen is een noodverordening in de Waterschapswet aangesproken waarin was voorzien bij de aanleg van de polder. Tijdtechnisch gezien kon de VV hiervoor niet meer bij elkaar worden geroepen vanwege een wachttijd van 11 dagen. Vooruitlopend op de evaluatie geeft hij aan dat het een goede mogelijkheid was in een extreme situatie waarop het systeem niet was ingericht. Hij is zich bewust dat dit andere – beleidsmatige – vragen oproept zoals de vraag of dit in de toekomst tot de mogelijkheden blijft behoren of dat op andere wijze het systeem robuuster gemaakt moet worden in het kader van Toekomstgericht Waterbeheer. Dus de vraag hoe weerbaar het systeem van Rijnland is, is opportuun omdat het kan zijn dat dergelijke zomers over 30 jaar het nieuwe normaal zijn. Dat vraagt om een andere inrichting van het systeem waarover gesproken moet worden. Er komt een evaluatie, zoals gebruikelijk na een calamiteit, en zeker wanneer er sprake is van fase 3. De evaluatie zal niet alle vragen beantwoorden aangezien er grotere beleidsvraagstukken uit voort zullen komen zoals bijvoorbeeld het beleid over de nieuwe Driemanspolder. Die grotere beleidsvraagstukken zullen dan ook terugkomen onder andere binnen het Toekomstgericht Waterbeheer.

Hoogheemraad Hazenoot refereert aan een spannende tijd in augustus. Een van de eerste beslissingen was het nemen van een WBT-besluit om een tweetal dijken te repareren; de Prinsendijk en de Doespolderweg bij Hoogmade. Daarna kwam het dichtzetten van de Leidsevaart vanwege het zilte water in het noorden van het gebied van Rijnland. De Kolksluis is toen dichtgezet waardoor het onmogelijk werd voor de recreatievaart om naar het Noordzeekanaal te varen. De beroepsvaart kon wel doorvaren met een beperkt schutregime en daar waar mogelijk konden daarin nog recreatieboten meegaan. Wekelijks werd hij door het expertteam op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van zout water in het gebied rondom Spaarnwoude en Haarlem. Dat resulteerde in het zouter worden van het water in de Leidsevaart waardoor bij Heemstede schotten zijn neergezet om te voorkomen dat zilt water naar de bollenstreek zou stromen. De meeste bollen waren inmiddels uit de grond gehaald waardoor er niet meer beregend hoefde te worden of dat land onder water moest worden gezet om de aaltjes uit de grond te halen. Het werd wel degelijk spannend. De expertteams waren inmiddels al 3 maanden eerder opgeschaald waardoor ze hem precies mee konden nemen waar de zoutontwikkelingen waren, de peilen te laag of te hoog waren of zich anderszins problemen voordeden. Het onder water zetten van de Driemanspolder heeft enkele dagen respijt gegeven richting maatregelen. Op de derde vrijdag van augustus (*red. 21 augustus*) werd hij bericht dat het niveau van het boezempeil gedaald was naar 64, ten opzichte van het risiconiveau 66. De bewolking nam toe waardoor het verdampingspercentage kon afnemen en op die vrijdagavond laat kon hij de dijkgraaf van Delfland berichten dat er geen water onttrokken hoefde te worden aan de Hollandse IJssel. Dat was een cruciaal punt omdat er in de Hollandse IJssel een zoetwaterdeel is dat ongeveer 5 dagen respijt kan geven en wanneer dat ingelaten moet worden dan wordt feitelijk de zoutprop ook dichterbij gehaald voor waterschap Schieland-Krimpenerwaard, omdat het daar als eerste binnenkomt. Dat was een van de spannendste momenten. De landelijke verdeling was in de tussentijd ook niet gewijzigd. Was dat wel gewijzigd dan zou Rijnland een ander probleem gehad hebben en dat wordt meegenomen in de evaluatie. De heer Van Dunné sprak over de risiconiveaus en tijdens deze periode is veel informatie verzameld om op termijn te kunnen gaan kijken hoe daarmee moet worden omgegaan. Hij antwoordt de heer Van Pareren dat er veel contact is geweest met de bollenboeren omdat daar paniek ontstond over mogelijk zilt water. De maatregelen die konden worden genomen hebben hen geen schade toegebracht. Terugkijkend wil hij het expertteam noemen dat de hele zomer alert is geweest en met grote kennis en kunde informatie heeft aangereikt waardoor het slechtste scenario kon worden afgewend en er afdoende maatregelen zijn genomen om de droge periode door te komen.

De heer Van der Slot dankt voor de goede uitleg. Voordat de dijkgraaf op vakantie ging deed hij een ferme uitspraak over dijkveiligheid; dat deed in zijn sector en in de bomensector de wenkbrauwen fronsen en leverde slapeloze nachten op. Het voordeel van zo'n ferme uitspraak is dat iedereen gaat nadenken over de situatie en de aanpak zoals het verminderen van waterverbruik. Op die manier heeft zijn ferme uitspraak effect gehad. Hij maakt de hoogheemraad en het expertteam complimenten over de wijze waarop de dijkgraaf tijdens zijn vakantie vervangen is. Er is veel overleg geweest met de sector. De sector heeft nog veel vragen over de opslag

van zoetwater. De dijken zijn in kaart maar worden deze ook aangepakt of laat Rijnland deze verzilten? Zijn sector heeft zich nooit gerealiseerd dat zoetwater tot een bedrijfsrisico is geworden. Dat is best wel lastig.

De heer Burger meent dat de hoogheemraad met het expertteam tot het uiterste is gegaan om het allemaal goed te laten verlopen. Goed gedaan! Zijn fractie heeft de informatievoorziening erg op prijs gesteld, met name ook richting het publiek. Op de website werden alle stappen bijgehouden inclusief bestuurlijke besluiten. Zo'n extreem droog jaar is blijkbaar nodig om het publiek ervan te doordringen dat er wel degelijk iets aan de hand is en mensen begrijpen dat het menens is. Hij vraagt daarom hoe dit moment gebruikt kan worden om deze aandacht vast te houden richting de verkiezingen.

De heer Van Dijk maakt ook complimenten aan de organisatie en wenst de medewerkers sterkte met hetgeen er deze herfst nog gaat komen. De inzet van de piekbergingen is een noodmaatregel en daarover is al nagedacht richting de (verre) toekomst. Hij ziet nu dat deze mogelijkheid is ingezet deze zomer. Hij wil daarmee aangeven dat de toekomst steeds dichterbij komt naar het 'nu'. Ook in toekomstgericht waterbeheer wil hij iedereen uitnodigen om ook na te denken over niet direct voor de hand liggende scenario's. Die scenario's zijn dichterbij dan gedacht en de fysieke huishouding is blijkbaar onvoldoende weerbaar. Er komt meer op Rijnland af en dat vraagt maatregelen om het huis op orde te hebben.

De heer Van der Kaap hoorde de dijkgraaf zeggen dat dit over 30 jaar een nieuwe realiteit is. De toekomst ligt dichterbij maar misschien zal 'het nieuwe normaal' al over enkele jaren zijn. Dat geeft Rijnland veel minder tijd om hierop te anticiperen. Er is op dit moment sprake van een reactief beleid en omdat er modellen zijn die de waterafvoer van rivieren al in een veel eerder stadium kunnen voorspellen, zou hij voorstander zijn van een anticiperender beleid. Hij vraagt of daarin kan worden geïnvesteerd.

De heer Van Dunné sluit aan bij de vragen van de heer Van Dijk en de heer Van der Kaap. Op televisie werd door de 'weerman' aangegeven dat dit over een paar jaren nog eens zou kunnen gebeuren. Daarmee vindt hij het eveneens tijd worden om te anticiperen in plaats van te reageren. Hij hoorde de dijkgraaf over de nieuwe Driemanspolder zeggen dat dit in principe eenmalig was en daarvan schrok hij. Hij denkt dat dit een verkeerde manier van observeren is; zo'n situatie is niet eenmalig! Dit zal vaker voorkomen en Rijnland moet zich daarop voorbereiden. Tenslotte hoorde hij de heer Van der Slot zeggen dat zo'n wake up call goed gebruikt moet worden. De agrarische sector denkt nu na hoe dit in de toekomst kan worden aangepakt en hij vindt dat een mooie constatering. Ondanks dat de feitelijkheden niet leuk zijn brengt dit wel iets teweeg.

De heer Van Pareren refereert aan het vele werk dat is verricht om een blik te werpen op de toekomst en zelfs over 100 jaar. Daarvoor zijn mooie modellen gepresenteerd maar hij schrok zonet dat de dijkgraaf een periode van 30 jaar noemde. Er kan nu al preventief aan de slag worden gegaan om over 4 of 5 jaren voorbereid te zijn. Hij steunt daarin de heer Van Dunné. Hij vindt dat Rijnland voorzichtig moet zijn. Hij heeft in de zomer een verzoek gedaan om de VV van informatie te voorzien door een vergadering uit te schrijven. Het is merkwaardig dat dit niet is gelukt. Hij benadrukt om voorzichtig te zijn met persmomenten. Media halen vaak negativiteit naar voren om het spannend te maken en hij vraagt zich af of dat handig is. Ingelanden hebben de laatste jaren veel belasting betaald met een verhoging van bijna 50% en dan mag verwacht worden dat het waterschap dit oplost. Hij ziet dat de dijkgraaf en hoogheemraden zeer adequaat aan de slag zijn geweest en daarvoor wil hij complimenten maken.

De heer Pardaan sprak een van de agrariërs in de Haarlemmermeer die zijn dank uitsprak voor de manier waarop Rijnland het waterpeil op een acceptabel niveau heeft gehouden. Hij wil deze dank, voor alles wat de organisatie heeft verricht deze zomer, graag overbrengen. Het is een knappe prestatie. Vanochtend was op de radio dat een commissie van de Verenigde Naties heeft vastgesteld dat de stijging van de aardtemperatuur niet meer op 1,5 graad kan worden gegarandeerd maar er wordt gerekend met 1,8 graden. Is dat aanleiding voor Rijnland om de Nota Strategie nog eens te bezien en met name de planning te bekijken of dat nog in overeenstemming is. Betekent dat niet dat er sneller moet worden gehandeld? Rijnland handelt nu uit 'nood' maar wanneer dit structureel is dan moeten de voorzieningen die nodig zijn geborgd worden in beleid. Dat kan Rijnland niet alleen, daarbij moeten andere organisaties betrokken worden. Waarom spoelt Nederland de wc's nog steeds door met drinkwater? Dat vraagt ingrepen in de ruimtelijke ordening en daarbij zijn gemeenten nodig. Delfland discussieerde over een ontziltingsinstallatie terwijl in het Midden-Oosten niet anders gebruikt wordt... De antwoorden hierop weet hij ook niet maar hij denkt dat het goed is om de handen op elkaar te krijgen voor een Deltaplan Water. Als voorbeeld noemt hij een motie van Provinciale Staten Noord-

Holland om de minister te bewegen het gemaal bij IJmuiden aan te pakken omdat het veel uitvalt. En het is bekend dat uitval gevaar oplevert voor de stad Amsterdam die onder water kan lopen.

De heer Van den Berg dankt voor de goede en adequate communicatie aan de VV. Hij merkt wel op dat op 27 augustus het schot in de Leidsevaart werd verwijderd waarvan de VV eerst een week later werd geïnformeerd. Hij vraagt de dijkgraaf of er een moment is geweest waarop hij de VV formeel had willen betrekken. Er is veel gemandateerd aan het College en de VV heeft vertrouwen in de deskundigheid van de ambtelijke organisatie. Toch meent hij dat de VV eerder geïnformeerd had moeten worden omdat het vigerende beleid niet geheel gevolgd is. De dijkgraaf gaf aan dat soms snel besloten moest worden maar het beeld was niet dat zaken snel zouden veranderen en hij vraagt of het daarom overwogen is om de VV bijeen te roepen.

De dijkgraaf noemde een aantal opties waaruit hij moest kiezen. Hij wil daarom voorstellen om in de VV een nieuwe beslisboom te bespreken hoe daar binnen het standaard beleid mee om te gaan. Dat kan een interessante discussie worden omdat het aansluit bij het verzoek van de PvdD om veel meer te anticiperen.

De heer Roorda refereert aan hetgeen de secretaris-generaal van de NAVO – ooit premier van Nederland – onlangs zei: ‘hoeveel wake up calls heb je nodig?’. Hij zou diezelfde vraag ook hier willen voorleggen want droogte is geen calamiteit meer. Nederland zal moeten leren hoe om te gaan met droogte. Gelukkig is droogte van een orde waarover van tevoren kan worden nagedacht. Hij roept het College op om zo snel mogelijk met voorstellen voor beleidsmaatregelen te komen om droogte te bestrijden dan wel te mitigeren. Nederland gaat dit vaker meemaken. Hierover hoeft niet pessimistisch te worden gedacht; er is veel zoetwater in het IJsselmeer. Rijkswaterstaat heeft vorig jaar al in een vooruitziende blik besloten om het peil in het IJsselmeer hoger te houden dan het normale zomerpeil. Een ander optimistisch punt is dat de totale neerslag over het jaar niet afneemt. Er is wel water; alleen de ene keer valt het met bakken uit de lucht en de andere keer is het droog. Er is nu een extreme periode van droogte geweest waarin het systeem gestretcht, maar niet bezwaken is. Dat geeft veel moed om er actief mee aan de slag te gaan.

De voorzitter hoort reflecties en ook een aantal beschouwingen richting de toekomst. Er volgt een evaluatie waarin een aantal vragen en opmerkingen terug zullen komen. Het gaat vandaag over genomen besluiten en hij vraagt de dijkgraaf en hoogheemraad de vragen die daarop betrekking hebben te beantwoorden.

De dijkgraaf hoort terechte vragen over scenario's voor de toekomst die mogelijk een aanpassing van het beleid vragen. Deze vragen zijn onderdeel van de discussie Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland. Zo'n droge zomer maakt dit heel tastbaar. Hij hoort IJsselmeer, ontziltingsapparatuur en de inzet van de piekberging. Hij komt daar graag over te spreken in een open beleidsdiscussie omdat hij dat niet wil doen zonder noodzakelijke onderliggende informatie. Zijn zorg is dat dit over een jaar of 30 een gemiddelde zomer is geworden en dan zijn dit soort noodmaatregelen niet langer genoeg maar het vraagt maatregelen die gaan naar structurele oplossingen. De inzet van de nieuwe Driemanspolder is een uitzonderingssituatie en geen structurele oplossing wanneer dit een gemiddelde zomer is geworden. Zijns inziens moet zo naar zijn opmerking over een gemiddelde zomer worden gekeken.

Hoe de VV hierin betrekken? Het bijeenroepen van de VV vraagt een termijn van 11 dagen. Soms moeten besluiten worden genomen en de maatregelen die zijn genomen, zijn opgenomen in het calamiteitenplan waarover de VV heeft besloten. De inzet van de nieuwe Driemanspolder was er een die expliciet niet opgenomen is en dus niet gereguleerd was. In 2018 is veel geleerd voor de jaren erna. Daarom is de vraag hoe en wanneer brak water moet worden ingelaten een vraag waarover in de VV zal worden gesproken. Brak water is een aantasting van het systeem en heeft impact op de gebruikers van water en vraagt terecht om discussie in de VV.

Wat betreft de communicatie heeft hij een andere mening dan de heer Van Pareren. Informatie over de situatie zet iets in beweging. Zou Rijnland noodgedwongen hebben moeten besluiten om zout water in te laten, dan kan dat niet op het laatste moment worden genoemd. De communicatie heeft er ook toe geleid dat sommige sectoren menen dat dit gaat om een bedrijfsrisico. Hij denkt dat de wijze van communiceren op het juiste moment heeft plaatsgevonden en ook het juiste effect heeft gehad. In antwoord op zijn ferme uitspraak geeft hij aan dat dit wel degelijk noodzakelijk was in omstandigheden die Rijnland nog niet eerder had meegemaakt.

Hoogheemraad Hazenoot kijkt naar de tijdlijn en op 31 juli jl. is hij teruggeroepen naar Rijnland om het besluit te nemen om een aantal dijken te herstellen. Zijn collega uit Noorderkwartier gaf aan dat hij toen nog voldoende water had hoewel dat 2 weken later anders was. De stand op het IJsselmeer is heel anders en ook de DG van Rijkswaterstaat die bij het bezoek van premier Jetten was zag dat anders. Het Deltaplan en het

onderhoud van het hoogwatersysteem is de laatste weken een punt van discussie geweest en dat zal in de toekomst zo blijven. Het voordeel van de eigen waterketen is dat Rijnland loost op het eigen oppervlaktewater. Dat heeft Rijnland geholpen, mede door een hoger verbruik. Het helpt niet dat de Vewin (Vereniging van waterbedrijven) meldt dat zij water genoeg hebben waardoor consumenten menen dat er geen probleem is. Wanneer consumenten zien dat er berekend wordt, bevestigt hen dat in de mening dat er voldoende water is. Het communicatieteam heeft de communicatie aangepast door de mitigerende maatregelen te noemen om consumenten en ingezetenen bewust te maken dat er echt een tekort is. Het is goed dat sectoren hierop hebben geacteerd – ondanks dat zij soms boos of teleurgesteld waren – en dat heeft effect gehad. Er zijn dingen anders gegaan dan bij andere waterschappen. Terugkijkend op een 3 maanden durende opschaling van het calamiteitenteam kan hij zeggen dat het enorm heeft geholpen in het vergaren van kennis en informatie om vervolgens het nemen van besluiten te vergemakkelijken.

De voorzitter dankt voor het gesprek dat een vervolg krijgt in het gesprek over de evaluatie. Hij sluit het agendapunt daarmee af.

4. RONDVRAAG

De heer Van der Kaap memoreert de brief die door een groeiend aantal waterschapsbestuurders is gestuurd aan staatssecretaris Erkens waarin gevraagd is om zich uit te spreken tegen de milieu-omnibus die door de Europese Commissie is voorgesteld. Het Omnibuspakket houdt in dat de regeling rondom verontreinigende stoffen versoepeld zou worden. Nederland zou daar extra last van krijgen want alles wat geloosd wordt in Duitsland komt in Nederland terecht. Het is een partij-overstijgende brief die gaat over het gezamenlijk belang van schoon water. Hij heeft de brief gedeeld in de appgroep en deze kan tot 9 september getekend worden. Hij vraagt collega-bestuurders kennis te nemen van de brief en liefst mede te ondertekenen.

De voorzitter concludeert dat dit een vraag is aan alle aanwezigen.

De heer Van Dunné meent dat de heer Van Pareren in figuurlijke zin incognito aanwezig is. Op een website van een niet nader te noemen partij wordt de heer Van Pareren genoemd en dat betreft niet de partij waarvoor hij hier aan tafel zit. Er staat letterlijk ‘met een heldere visie en daadkracht werken we aan een gemeente waar inwoners centraal staan’. De heer Van Pareren zit hier bij Rijnland en mogelijk kan hij dit toelichten.

De heer Van Pareren kan dit niet toelichten.

De heer Van Dunné vraagt de voorzitter of hij het met hem eens is dat de mensen hier aan tafel onder een duidelijke vlag aan tafel zitten.

De voorzitter refereert aan regelgeving en wanneer daaraan voldaan is, wordt iemand toegelaten tot de vergadering onder een bepaalde naam van een partij. Hij neemt aan dat iedereen hier aanwezig daaraan heeft voldaan en mocht dat niet zo zijn dan neemt de organisatie daar actie op.

De heer Van Dijk vraagt of het mogelijk is dat een partij claimt in Rijnland vertegenwoordigd te zijn terwijl die partij niet heeft deelgenomen aan de verkiezingen.

De voorzitter verzoekt deze vraag schriftelijk te stellen op basis waarvan de organisatie deze kan beantwoorden aan de hand van de Kieswet. Hij wil voorkomen dat hier wordt gesproken over personen.

5. SLUITING

De voorzitter dankt de leden en sluit de vergadering om 20.24 uur.